

צרורות אש קרעו פתאום את האויר.

זה היה הלם גמור. ראיתי את פני האנשים שישבו מתחת לרשת ההסואה הגדולה וסעדו את ליבם. חירורים היו כולם והמומים. הן רק לפני רגע אכלו במנוחה, כשכפותיהם משקשקות בקרקעית פנכות האוכל. רק לפני רגע נשמעו שיחותיהם העליונות וקריאותיהם אל מגיש האוכל, והנה — הלם גורא זה. צרורות אש ויריות מכלי-נשק רבים. כדורים פלחו את האויר ביללות ובקול-נפץ מתריש-אוזנים. ראיתי אותם מביטים איש אל אהיו בדממה נבעטת. לתוך הדממה נזרקו צעקותיו ההיסטריות של קציני-המבצעים:

— „לשכב על הארץ! לשכב על הארץ! להשיב מיד אש בכל הכלים! אנחנו אבודים! לשכב על הארץ! להשיב מיד אש!”

לא היה הגיון רב בצעקותיו של קציני-המבצעים. הנשק לא נמצא אתנו אותה שעה. הלכנו לאכול לתומנו כשבידנו כלי-האוכל ותו לא. הרובים נשארנו באוהלי הסיירים, בעברה השני של הגבעה. צעקותיו המטורפות של קציני-המבצעים נבלעו בתוך המהומה הנוראה שקמה. שולחנות עמוסי-מזון נהפכו על פיהם והערו מרק לוחט על האנשים שלחמו לחייהם וחיפשו מחסה. היש סיכוי שציבור מטורף זה, המדורבן על ידי אש וצעקות הסטריות יחזור להיות יחידה צבאית מאורגנת?

חבורת אנשים זו, מפקדים כולם, חייבת היתה לקבוע תוך שניה אם תצליח להשיב מלחמה או שנדונה לטבח. הצלפת האש נמשכה כל אותה שעה, חדה וחסרת רחמים. לפני שאמשיך לספר על המצב הביש ההוא שנקלענו לתוכו, ואיך, בסופו של דבר נחלצנו ממנו, חייב אני להציג את עצמנו.

ביום מן הימים הוקם גדוד חדש. נעשתה עבודת שלישות ראויה לשבח. יחידות נתבעו לשלוח אנשים שאינם פסולת. למפקדים רבים הוסברה חשיבות הענין. מצבות נבחנו, שמות צורפו וחיילים רואינו. כרטיסים נערמו בערימות וחיילים הוזמנו לביקורת. נבחן כושרם לטפל בכלי-נשק, נבחנו מסמכיהם ולבסוף שובצו.

מכל ים הדיבנרים והנייר, מכל המבחנים והשיבוצים, צמחה יחידה ערוכה ומותקנת בסדר נאה על גבי טפסי השיבוץ התקניים של גדוד חיל-רגלים. והנה יום אחד, מצאנו את עצמנו, חבורת המפקדים, כשאנו חונים על גבעה בגבול שטח ההפקר, ועוסקים בפרק הכנת המפקדים לקראת קליטת הטוראים. נוסף להכנת השטחים והמערכים לקראת אימוני הגדוד נערכה שם עבודת מיון פעילה. מדי ערב, בהתכנס מפקדי הפלוגות לסיכום היום ולתכנון המשך העבודה, יכולת לשמוע דין ודברים על טיב מפקדי הכיתות והמחלקות.

המתחיות החלה ביום הראשון לאימונים. שליש הגדוד ראה לנכון להצהיר באותה ישיבה שאמנם השיבוץ קיים ועומד, אך הוא רואה לעצמו זכות לתבוע שינויים בהרכב, עם תום אימון המפקדים. מפקדי הפלוגות נתבעו לנהל פעולת מעקב אחרי מפקדי-המשנה, במאמץ לגבש הערכה

עליהם עד מועד בוא הטוראים. — „מה אפשר לדעת היום? רק הקרב יכול לשמש מבחן אמתי. תנו לי את מי שאתם רוצים“.

היה זה מפקד פלוגה א' שדיבר.

למרות הזמן הקצר שאנחנו נמצאים יחד, הבחנתי בו שאוהב הוא לפסוק הלכות. מפקד זה נראה היה בעיני כשועל ותיק לכל דבר. מסמר היה את שפמו ופוסק את פסוקיו. היה זה אולי הוא שהספיק לצבור נסיון קרבי רב מכולנו, ויתכן שהכרה זו היא שנתנה בו עוז לפסוק הלכות גם בנוכחות המג"ד המתון בתגובותיו. תבריו, מפקדי הפלוגות, התלוננו שהוא מקרב אליו בצורה חשודה כל בחור וטוב מבין הסמלים ומפקדי הכיתות.

— „אני לא שם פרוטה על כל המיון השלישתי הזה שנערך במשרד! יש לכם טענות שאני מקרב אלי את הסמל צבי. זאת עליה. קודם כל אינני רוצה אותו. אמנם הוא כנראה מדריך טוב. אבל מנין לי איך הוא יהיה בקרב? גוסף לכך, הוא פנה אלי וביקש להיות בפלוגה שלי. זוהי בהחלט יוזמה שלו“.

היתה זו תשובה בהחלט שחצנית של מפקד פלוגה א'. אפילו שפמו המרטט בהנאה העיד על כך. השליש הסתער עליו בכל גבורתו המשרדית והאשים אותו ביצירת בעיות ועכירת האוירה. — „אתם אשמים בבעיות“, השיב מפקד פלוגה א', „נתתם לי כמה מפקדי כיתות שאינם ראויים לשמש כטוראים! קבלנו אנשים שיחידותיהם שמחו להיפטר מהם. אני מוכן לתת לך רשימה של אלה שצריך לשלוח אותם בחזרה עם תעודת משלוח מתאימה!“

השליש הרוחח התפרץ בצעקות שעה שהמג"ד הפסיק אותו בקול שקט:

„הבעיה שלנו היא לא פשוטה. אנחנו קובעים סדרים שלא קל יהיה לשנותם. אנחנו עלולים לשגות בהערכת מפקדים וזה יעלה במחיר יקר. אחד הסודות העיקריים ביותר בפיקוד מוצלח הוא הכשרון לשים את האיש הנכון במקום הנכון. איך נוכל לעמוד על טיבם האמיתי של האנשים בזמן כל כך קצר? הרי אפילו אנחנו היושבים סביב שולחן זה לא מכירים אחד את השני כראוי. איך נוכל להבחין בין חומר נוצץ לחומר מחושל מבפנים? לשון חדה וחוצפנית לא תמיד תשמש ערובה לסגולות קרביות בולטות. רק על ידי שיתוף פעולה נוכל להשיג רמה גדודית. אופי המלחמה מחייב גדודים יציבים. אם מי שהוא מכם חושב שפלוגתו תוכל לפתור את הבעיות בלי הגדוד, כנראה שעוד יש לו מה ללמוד. המבחן המצפה לכולנו אינו רחוק ועד אז נשקול לפי הנהג באימונים ובחיים ונברור במתינות את האנשים“.

ללא ספק היתה זאת ביקורת מוצדקת על מפקד הפלוגה המתנשא. כולנו הרגשנו בכך. מפקד הפלוגה הנוזף מילמל משהו בינו לבין עצמו באחד שאינו מקבל את הדין. העדפנו כולנו להעלים אוזן ממילמולו על נסיון קרבי.

היום, לאחר שיציבות היחידה הוכחה במבחן קרבות ולאחר שהתרועענו כולנו והתחבבנו איש על רעהו, יכול אני להיזכר בשלות נפש בדאגותי מאותם ימים. אמנם רחוקים היינו מגיבוש אותם ימים. בעצם, מדוע ולמה קיוונו לגיבוש? הרי היינו יחידה חדשה בתכלית. אותו מרחץ-אש בארוחת-הצהרים הגורלית ההיא סייע הרבה בגיבוש היחידה.

הצלפת האש נמשכה בכל עוצמתה, כשפיצוצים חזקים, אשר נשמעו כרימוני-ידי, מעידים על טוה-מגע. האנשים צייתו כמהופנטים לקצין-המבצעים, שאיבד את קור-רוחו. אולם למרות הפקודות המנוגדות והמשתקות הלכה ובקעה קריאה מתחזקת מתוך האנשים עצמם:

„אל הרובים! אל אוהלי הסיירים!“

אנשים אחדים התחילו לרוץ לעבר אוהלי הסיירים. קצין-המבצעים איבד כליל את עשתונותו וצעק:

„לתפוס מחסה! לא לרוץ גלויים!“

ואכן, שריקות הקליעים וצעקותיו של קצין המבצעים גרמו לאנשים לרוץ ריצה כפופה ביותר. ראיתי אותם מזנקים אל אוהלי הסיירים, ראיתי אנשים כפופים שחוחים פורצים בידי

רוטטות את ארגזי התחמושת. חגורות כדורים נזרקו אל אנשים הצמודים למחסות הקטנים ורובים נטענו במהירות. מה היה להם לכל סידורי הכוננות שלנו שפשטו את הרגל בצורה כה גוראה? היכן הם, לעזאזל, המקלעים המוצבים תמיד בכוננות? הסמל צבי היה הראשון שאיתר את האויב.

— „גבעת המזקף! האויב תפס את גבעת המזקף! יורים עלינו מעל גבעת המזקף!“
מבט מהיר אל גבעת המזקף אישר את האבחנה. מעבר לערוץ התנשאה גבעה ששלטה על השטח. טרחנו להציב בה מזקף בן שני אנשים וקראנו לה גבעת המזקף. האויב השתלט על גבעת המזקף והרי המחנה שלנו כולו כמונח על כף ידו. אין פלא שהיתה זו טבילת-אש רצחנית כל כך. אנשים צעקו זה לזה והכריזו שהנה האויב חיסל את המזקף שלנו.

— „הממזרים ישנו, אני בטוח. אי-אפשר היה לחסל אותם בשקט אלמלא ישנו!“

— „את זה נבדוק אחר כך“, השיב המ.פ. „כעת הרביצו אש!“

ואמנם אש פרועה התחילה להינתך על ידי אנשינו אל עבר גבעת המזקף. חבורתנו הנלכבת הפכה את הטבח לקרב. המבט המבוהל נעלם מן העיניים. המצב המיואש הראה סימנים ראשונים של השתפרות. ואכן, האויב הגיב מיד על יריותינו. הם צללו מיד אל השטח המת שעל גבעת המזקף. אש פרועה המשיכה להינתך על ידי אנשינו. ברעם היריות קשה היה להבחין בהפסקת האש על ידי האויב, אולם דמויותיהם לא נראו יותר.

• שריקה ארוכה נשמעה לידינו. היה זה קצין המבצעים שהתאושש בינתיים. הוא הכריז בלי הרף על הפסקת אש. היריות נפסקו לאטן. עם שוך האש נשמעה לפתע שאגתו של המג"ד: „כל אדם נשאר לעמוד על מקומו! איש בל יזוז!“

אכן, גרון לו לאיש ואנחנו לא ידענו. עד כה לא שמענו אותו מרים את קולו. כשם שלפתע התחילה השואה, כן עמדה להסתיים. אך ראו, מפקד פלוגה א' היה בתחתית הערוץ, כשהוא כבר מתחיל להעפיל אל גבעת המזקף. היו שם הוא ואיתו כששה מחבריו. צריך להודות: במקרה זה לפחות

היתה הלשון החדה מאוחדת עם רוח קרבית נמרצת וראויה לכבוד. תוך דקות אירגן לו הלז התקפת נגד פרטית משלו. חבורתו המשיכה לטפס טיפוס נמרץ על גבעת המזקף, מבלי לשים לב שחיפוי האש שלנו נפסק כליל. המג"ד הרים שוב את קולו:

— „מפקד פלוגה א', עמוד על מקומך ואל תמשיך להתקדם!“

בדממה שנשתררה נשמעה צעקתו חסרת-הסבלנות של מפקד פלוגה א':

— „תן לדפוק. אותם לפני שיסתלקו!“

המג"ד פנה בשקט אל קצין המבצעים שעמד לידו ואמר לו בשקט:

— „החזר אותם מיד הנה.“

צעקתו של קצין המבצעים השיגה את מ"פ א', אשר הבין את שתיקת המג"ד כמתן אישור לבקשתו וחזר והמשיך בינתיים לטפס במהירות:

— „חזור מיד הנה מפקד פלוגה א', חזור מיד למאהל!“

הגבר נעצר לרגע, הביט בחרוץ-אף אל עבר המאהל והמשיך לטפס, כשהוא מתעלם מפקודת קצין המבצעים. המג"ד כאילו איבד את התעניינותו בפעולותיו של מפקד הפלוגה הסרבן. הוא פנה אל יתר מפקדי הפלוגות ואמר:

— „שימו לב שאיש לא יזוז ממקומו, חפשו ושימו לב היכן אנשיכם. ברצוני שתדעו, מה עשה כל אחד מהם לאחר מכת־האש“.

התבוננו איש אל רעהו. רובנו היינו בעמדות ירי ליד אוהלי הסיירים. מפקדים אחדים כמו זה עתה מאחורי שולחנות־המזון ההפוכים והחלו לנקות את בגדיהם מן הזוהמה. שלושה מפקדי כיתות נראו חוזרים מהססים מן העורף ה־"רחוק". אכן, נשאו הם רגליהם בראשית השואה והתחילו להתחמק. עוד אנו מביטים איש באחיו והגרועים שבנו עומדים מבוישים ומתחילים לתפוס את משמעות התנהגותם המחפירה, והנה הגיע הרופא הגדודי בריצה מהירה כשהוא נושם ונושף. מכת־האש הפתיעה אותו בשעה שהתרחץ ליד הבאר בצומת האדיות. הוא מיהר לרוץ למאהל, להחיש עזרה לנפגעים. בעלי החשבון שבינינו חישבו ומצאו שהוא עבר את המייל בארבע דקות. מבצע זה העניק לו כבוד רב ביתידה. אם עד עכשיו קראו לו החיילים „ד"ר אלף אדום“, על כשרונו הנדיר לגלות „ארטיסטים“, הנה מעתה קיבל את הכינוי „ד"ר מרתון“. הוא הגיע, כאמור, נושם ונושף, ושאל בחרדה:

— „איפה הנפגעים?“

התבוננו סביבנו. ראינו שוב את האומללים שתפסו מחסה מאחרי שולחנות־המזון ולא חשו אל הנשק. הם עמדו מבוישים, אך בריאים בגופם. הבטנו אל שלושת המנוחים שחשו לברוח בראשית מכת־האש. ביניהם היה גם אחד שנחשב כמדריך מצטיין. הם היו אומללים, אך שלמים בגופם. הסתכלנו אל מרבית המפקדים שהחזיקו כלי־נשק חמים מיריה. הם היו נרגשים ומתנשמים במקצת, אבל גם הם שלמים בגופם. לא היו לנו כל נפגעים.

— „הרי יכלו לחסל אותנו!“ אמר אחד ממפקדי הפלוגות הנדהמים, „יצאנו ממש בנס!“

— „השליש יותר פייטר ממה שחשבתי“. אמר מפקד פלוגה שני, „תראה באיזה שקט

ויציבות הוא רושם בפנסק. אצלי הידים רועדות!“

המג"ד שהחזיק מכשיר קשר בידו, הרימו והחל לדבר עם תחנה כל שהיא. הוא מסר הוראות לקצין המודיעין אשר את מקומו לא ידענו.

אותה שעה הגיע מפקד פלוגה א' אל פסגת גבעת־המוקף. הבטנו אל הגבעה בציפיה. בבואו למעלה מצא מ"פ אלף שאכן הקדימו אותו, דגל לבן התנפנף מעל המחפורת העמוקה. קצין המודיעין ישב שם במנוחה, כשהוא מעשן סיגריה. בראותו את מפקד פלוגה א' מתנשם בכבדות אחרי הטיפוס המייגע, קידם את פניו בנימוס:

— „תירגע, מפקד פלוגה א'. אולי אתה רוצה סיגריה טובה?“

מ"פ א' הביט אליו נדהם.

— „מתי הגעתם?“

לעיניו ישבו סיירי הגדוד בניחותה כששני אנשי המוקף מביטים בו בחיוך מאושר. לא היה כל זכר לאויב בשטח. אותה שעה עצמה פנה קצין־המבצעים אל המג"ד ואמר:

— „המפקד, איך היה הביצוע? איך היה התיאור? איך עשיתי פניקה?“

— „בסדר גמור! הכל דפק! אבל אתה מבזבז את זמנך איתנו. היית צריך להצטרף אל

להקת הנח"ל, שם מחכה לך עתיד“. השיב לו המג"ד.

— „חשבתי שתציע לי לפתוח חברה ביטוח. נתתי סימן לקצין המודיעין לתפוס מחסה

20 שניות מוקדם מדי. פחדתי שהחברה ירגישו. חוץ מזה, מה שבטוח בטוח!“

הבטנו אליהם נדהמים.

כעבור שעה נערכה ישיבת מפקדים. מטעמי כבוד לא אחזור על מה שנאמר באותה ישיבה למפקד פלוגה א'. בשפה הצבאית המקובלת כיום, קוראים לזה „רחיצה“. היו בינינו מחמירים, שטענו לאחר זמן שבמקרה זה אסור היה להסתפק ב"רחיצה" בלבד, אך המג"ד — בהתאם לעקרונותיו — היה מתון בתגובותיו. יכולתי רק להבטיח לכם שלא נתקלנו מאז בכל מקרה נוסף של שחצנות או חוסר־משמעת מצד ידידנו בעל הנסיון הקרבי.

ברוח טובה ניגשנו למיין פעם נוספת את מפקדי הכתות והמחלקות.

אכן, היה זה מיון נוסף!